

..... [p1]

Brugge, 10 Mei 1854

Zeer goede vriend,

Ik moet u nog bedanken over het aengenaem briefje dat gy my gezonden hebt eenige dagen voor de vacance. Ik had eerder geantwoord, maer om ronduit te spreken ik wiste niet wat zeggen en ik mogte toch wel peizen dat er te Rousselaere al lange papier genoeg is. Nu verwacht gy misschien veel van my, omdat ik alzo spreke, maer bedriegt u niet, ik zend u juist niet veel maer alleenlyk meer.

Gy vraegt my wat my het doelmatigste schynt om aen uwe vyftien walen ons vlaemsch te leeren.¹ Daer zyn twee punten in gelegen: leeren verstaen en leeren spreken. Voor 't eerste merk ik alleenlyk op dat de studië der grondwoorden en der afleiding my van eene zeer groote, ja van de allergrootste nuttigheid, schynt. 'k Weet het wel, gy kunt die studië niet aengaen in 't groote, maer dat is niet noodig. Gy hebt misschien de spraekunst van Bôn, die in 't fransch opgesteld is ten gebruike der walen om vlaemsch te leeren. M. Lambin heeft ze. De wortelwoorden die er van achter instaan schynen my genoegzaam, gy zoudt er misschien eenige korte bemerkingen over de afleiding kunnen byvoegen. Ik zelf heb zulke bemerkingen verzameld voor M. Lambin. Ik heb ze getrokken uit Weiland, David (Spraekunst) en uit de Grammaire Allemande van dien professor van Mechelen die ons wel bekend is, maer op wiens naem ik voor den oogenblik niet komen kan. Wat doet ge, vroeg men aen M. Crombez, om eene tael te leeren ? Ik leer eerst, antwoordde hy, twee of drie duizend wortelwoorden, en toen is 't gemakkelyk om boeken te lezen, (Sic quoad sensum²), ik houd dat van M. Boutens. Gy zoudt misschien met veel voordeel uwe walen in den zelven weg leiden. Ons vlaemsch kooft in vele punten zeer wel overeen met de talen die M. Crombez beoefent.

Nu van 't leeren spreken. Daerover kan ik maer eenige woorden zeggen. M. Lambin heeft veel gewonnen met de vergelykende uitspraek (prononciation figurée) en met ten zelven tyde in 't begin

..... [p2]

.....

- 1 Gezelle kwam op 20 of 21 maart 1854 te Roeselare aan. Een van zijn opdrachten was een 'Cours de langue Flamande pour les élèves de la partie Wallonne'.
- 2 Vertaling Paul Thoen: zo wat de zin (betekenis) betreft.

traeg uit te spreken, om geen syllaben heel en gansch achter te laten, iets dat wy niet mogen doen, en dat de walen en fran[s]chen altijd genegen zyn om te doen. Gy moogt aen uwe walen verzekeren dat M. Lambin, als hy traeg spreekt, al die toonen die eigen zyn aen het vlaemsch, bv. den klank der g in Gent, zeer wel uit kan brengen. Ik beken nogtans dat hy veel moeiljykheid heeft met eenige woorden waerin dat de r achter g of sch komt, bv. met schrikkelyk, dat hy uitspreekt skrikkelyk met de scandinav en eenige vlamingen omtrent Kortrijk. Voor 't overige, als de walen niet juist het vlaemsch accent hebben, wy vlamingen wy hebben ook het fransch accent niet; of ten minsten wy hebben het zeer moeiljyk.

Gy vraegt my ook iets over de walen of franschen (franschen zyn ook wel en misschien beter, niet waer?) Daerover kan [ik] u schier niets zeggen dat gy zelf niet weet. In het boekje getiteld: de l'importance de la langue flamande enz. 't welke M. Huys bezit, zyn er twee of drie bladzyden die misschien nog al deugd zouden doen. Men spreekt er van talyke walen die nu in ons België vlaemsch leeren, en ik heb over tyd gelezen 'k weet niet meer waer, dat over eenige jaren in een pensionnaet by Brussel al de pryzen van 't vlaemsch door walen behaald wierden. Nu wat anders. Eene correspondance particuliere schreef, den 21 november 1849 uit Parys aen de Indépendance Belge³ Je dois vous signaler une initiative qu'il serait bien à désirer de voir imitée, développée par nos journaux et notre librairie. ... Il s'agit d'une charmante traduction du flamand que publie cette feuille, sous ce titre : Siska van Rosemaël⁴ Cette nouvelle, dit une note, fait partie d'une collection de romans et de nouvelles publiées à Anvers en langue flamande. Suivent quelques détails de la Gazette d'Augsbourg⁵ sur M. Conscience, lesquels se terminent ainsi: les esquisses de la vie journalière qu'il a publiées depuis, et parmi lesquelles il faut remarquer: Ce que peut souffrir une Mère;

..... [p3].....

.....

3 Citaat uit feuilleton Courrier de Paris, in: L'Indépendance Belge: 19 (25/11/1849), p.2

4 Een van de eerste Franse vertalingen van Siska van Rosemael verscheen in 1849 in L'illustration van de hand van een zekere L. Laprade. Hij baseerde zich hiervoor op de populaire Duitse vertalingen van Melchior von Diepenbrock. Die bundelde drie novellen: Siska van Rosemael, Wat een moeder lijden kan en Hoe men schilder wordt. Het citaat komt uit een redactionele noot van L'illustration waarin Conscience kort gesitueerd wordt met behulp van de inleiding van von Diepenbrock.

5 Verwijzing naar een invloedrijk artikel van Ferdinand Augustijn Snellaert, Die flämische Litteratur und ihre hervorragenden Schriftsteller. In: Augsburger Allgemeine Zeitung: (11 Juli 1844) p.1539-1540

Comment on devient peintre; Siska van Rosemael, sont des oeuvres tout à fait dignes de Balzac et des plus charmants analystes du coeur humain. (Bemerkt hoe dat de franschman den grooten lof van den duitschen schryver zonder den minsten tegenzeg uitschryft. M. Conscience is volgens die getuigenis ten minsten zoo goed als de beste romansch...⁵ van over Quiévrain). De Correspondance gaat voort: Ces essais de traductions nous paraissent une pensée utile et féconde, ne fût-ce que pour donner un peu d'émulation à nos romanciers qui jettent leurs récits dans le même moule depuis vingt ans." Dat is nogal klaer de oorspronkelykheid (men zou nog meer kunnen zeggen) van onze letterkunde bekennen, ten minste ten opzichte der franschen. In de Revue des deux-mondes van Parijs heb ik een langen en schoonen artikel gelezen, die voor titel draegt: Le romancier de la Flandre⁶ Als ik wel indachtig ben, de schryver is M. Taillandier. Hy zegt veel lof, maer volgens hem is M. Conscience te veel tegen de franschen!

Hoort nu, om te sluiten, iets dat over drie weken gebeurd is en dat misschien op uwe jonge walen nogal indruk maken zal. Ik had eenige dagen vóór gemelden tyd hooren spreken van de Boerenkryg, als moete komen uit Vuerne, om wel honderd uren verre gezonden te zyn. Ik nam in 't eerste daerop geen aandacht (dat uw vlaemsch hert het my vergeve!), maer eenige dagen later ik zag den boerenkryg, die reeds aengekomen was, ter hand stellen aen M. de Puységur. Maer voor wien? 't was voor dien Heer niet, hy kan geen ander vlaemsch als ja! Gy zoudt misschien geerne seffens weten wie dat die heer de Puységur is. 't Is een der zonen van een zeer edele en zeer witte (legitimistische- Henry V) familie van Vrankryk, die haer verblyf houdt in een kleen gehucht 80 uren over Parys, als ik niet mis, in 't Departement van de Loire, en die by Houthem 1700 gemeten land in de Belgische Moere bezit. Het ware hoofd van het huis, de eigen regtzweer van den gemelden, is officier d'ordonnance in 't fransch leger in 't oosten en gehuwd met eene dochter van St. Arnaud. Men heeft zyn naem gegeven in de dagbladeren. Als M. De Puységur vertrokken was, ik vroeg voor wien dat hy den boerenkryg mêehad, en hoorde met verwondering het volgende. Over twee of drie jaren was er in de kerke van Houthem een fransche heer, van zeer hoogen rang; hy hoorde misse en de

..... [p4].....

Pastor sprak. Monsieur le curé, sprak hy achterna, l'année prochaine je vais vous dire ce que vous avez prêché. Een jaer verliep en hy was daer nog eens. Eh bien! Monsieur, zei de pastor, avez-vous maintenant compris ce que j'ai prêché? Pas encore tout, was het antwoord, maer hy die zoo antwoordde, weet nu allange vlaemsch genoeg

.....

6 Saint-René Taillandier, De la Renaissance flamande en Belgique. Le romancier de la Flandre. Henri Conscience. In: La Revue des Deux Mondes: 19 (1849) 3, p.849-872

om Conscience te lezen; hy heeft ten minsten verscheide van zyne werken, en als de boerenkryg vertrok, de pastor zond hem een Present. De Pastor zei het niet uitdrukkelyk, of ik heb kwalyk onthouden, maer alles scheen het te kennen te geven. Hy heeft iets geschreven en ik geloof niet dat hy zou willen dat men hem dat werk betale. Misschien is die edele Franschman die alzoo vlaemsch geleerd heeft u bekend, want hy schynt ervaren te zyn in de natuurkunde (sciences naturelles). T'is le Marquis de la Ferté, gehuwd met de zuster van M. de Puységur, en die in 't zelve kasteel in 't gehuchte St. Benoit zyn verblyf houdt. Het duitsch heeft hem geholpen om vlaemsch te leeren – Is dat niet nogal treffend? -

Nu om te sluiten, ik zal u zeggen dat ik blyde ben van ten einde te zyn! Myn brief heeft my waerlyk nogal tyd gevraegd, maer hy is voor u, en hy zal misschien nuttig zyn.

In 't Seminarie ken ik niets dat de moeite weerd is om u kenbaer gemaekt te worden. Men heeft my gezeid dat gy het wel stelt en dat heeft voor my een goede mare geweest.

Ontvangt de gulhertige groetenisse van M.M. Vandenbussche, Vandorme, Dumelie, Louwagie, Lonke, Declerc en Declercq, enz. Gy hebt zooveel vrienden als Seminaristen. Belief mijne groetenisse te doen aan M. Castel en M. Huys Victor.

Met den wensch van alle geluk

Uw zeer toegenegen Vriend

P.F. Baelden

Briefbeschrijving

Verzender	[Baelden, Pieter Franciscus]
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	[10/05/1854]
Verzendingsplaats	Brugge (Brugge)
Annotatie	Adressaat, adressant, plaats en datum gereconstrueerd op basis van het onderzoeksarchief Baur; locatie origineel onbekend: brief enkel beschikbaar in afschrift onderzoeksarchief Baur.
Annotatie	Adressaat, adressant, plaats en datum gereconstrueerd op basis van het onderzoeksarchief Baur; locatie origineel onbekend: brief enkel beschikbaar in afschrift onderzoeksarchief Baur.
Gepubliceerd in	Uit Gezelle's leven en werk / door Fr. Baur. - Leuven : Davidsfonds, 1930, p.70 en 78 (citaten)

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Staat	volledig
Vormelijke bijzonderheden	kopie deels gemaakt in opdracht van F. Baur en deels door F. Baur

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	Aanw. 533, map 3,38 M
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.25758

Inhoud

Incipit	Ik moet u nog bedanken over het aengenaem briefje dat gy
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	[10/05/1854], Brugge, [Pieter Franciscus Baelden] aan [Guido Gezelle]
Editeur	Koen Calis; Afschrift
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2024
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
